

PHA 204 EPİ-PALEOLİTİK DÖNEMDE ANADOLU-YAKINDOĞU ARKEOLOJİSİ

KONU 4: LEVANT BÖLGESİ EPİ-PALEOLİTİK DÖNEM KÜLTÜR KOMPLEKSLERİ

- **Natufian**

Carmel Dağı ve Judean Tepeleri'ndeki mağaralardan ele geçen yontmataş, kemik ve ağır taş endüstrilerine dayanarak Garrod ve Neuville tarafından tanımlanmış bir kültürdür. Bu kültüre merkezi Levant'da hem kıyı şeridi boyunca hem dağlarda hem de daha iç bölgelerde rastlanılır. *Natufian*'in çekirdek bölgesi merkezi ve kuzey Filistin'dir. Ofer Bar-Yosef, *Natufian* insan gruplarının "Neolitik Devrim"i gerçekleştiren ilk çiftçiler olduğunu savunmaktadır.

Yakındoğu'nun ilk olmasa da en erken mimari öğeleri, bu kültür içerisinde karşımıza çıkar.

Natufian kültür yontmataş alet toplulukları genellikle geometrik mikrolitlerin baskın olduğu bir görünüm sergiler. Erken *Natufian*'de *Helwan* düzeltili ve sırtlı yarımaylar, trapez-dikdörtgenler ve üçgenler ayırt edici iken; geç *Natufian*'de sırtlı yarımaylar karakteristik mikrolitlerdendir. *Natufian*'in özel aletleri içinde kazmalar ve orak dilgiler de yer alır. Orak dilgiler; özellikle yabani tahılların hasadı için kullanıldıklarından ötürü, kenarları doğal bir işleyişle cilalanmıştır.

İri ve ağır taş alet endüstrisi içerisinde ana kayaya oyulmuş havanlar, taşınabilir havanlar, havan elleri ve çeşitli tiplerde taş kaplar; temel kampların olduğu yerleşimlerden ele geçmiştir.

- **Harifian**

Tip yerleşim yeri Har Harif'tir. *Harifian*, geç *Natufian* ve çanak-çömleksiz Neolitik A ile çağdaşlık gösterir. Özellikle Negev ve Sina Yarımadası'nda görülen bir kültür kompleksidir. Yerleşimlerde; taş kaplar, havanlar, havan elleri ve öğütme taşları bulunmuştur. Mikrolitik olan mikro uçlar –ki *Harif* ucu çok belirleyicidir- endüstrinin önemli öğelerindedir. Diğer mikrolitik elemanlardan bazıları yarımaylar, ikizkenar üçgenler ve az da olsa *helwan* yarımaylarıdır.

Yararlanılan Kaynaklar:

- ✓ Metin Kartal, 2009, Türkiye'de Epi-paleolitik Dönem: Son Avcı-Toplayıcılar